

KRONIKA

28. susreta profesionalnih kazališta
za djecu i mlade
Hrvatskog centra Assitej

Centar za kulturu Čakovec

Drage čitateljice, dragi čitatelji,

pred vama je još jedna festivalska kronika posvećena Susretima profesionalnih kazališta za djecu i mlade HC Assitej, koja je obilježila i ovogodišnji početak listopada u Čakovcu. Tu su se ovoga puta istovremeno našle različite vrste ljudi: gledateljice i gledatelji, autorice i autori, razne zainteresirane promatračice, slučajni prolaznici, djeca, mladi, ljudi koji govore hrvatski, slovenski, srpski, ukrajinski, češki, slovački, francuski, njemački, engleski.... U svakom slučaju, razni veseli zaljubljenici u kazalište za djecu i mlade i oni koji će to tek postati!

A kako je kazalište u svojoj srži multimedijalno - a to znači da uključuje riječ, pokret, ples, sliku, ton, zvuk, rekvizitu, scenografiju, kostim, glumu, tekst... vizualnu, glazbenu, plesnu, dramsku umjetnost... ovogodišnju kroniku odlučili smo posvetiti ljudima koji su također multimedijalni, da ne kažemo hibridni, i osim što se bave kazalištem (za djecu i mlade), rade još neke druge poslove!

Kronika vam donosi pregled programa 28. susreta HC Assitej, 10 predstava prikazanih kroz razne poglede i vizure - intervjuje, kritike, osvrte na posebne programe te naposljetku i najvažnije - popularni vox populi, glas djece i mladih, zbog kojih svaka predstava nastaje, svaki autor stvara i svaki festival postoji!

Uživajte u čitanju i prisjećanju na 28. susrete u Čakovcu!

PONEDJELJAK, PRVI DAN NA ASSITEJU

u 10 sati

DAN KAD SAM SE PRETVORIO U PTICU (Gradsko kazalište lutaka Rijeka)

u 14 sati

BUĐENJE (Teatar Poco Loco)

u 17 sati

ZBROJI SE! (Kazališna družina Smješko)

UTORAK, DRUGI DAN NA ASSITEJU

u 13 sati

MORIS (UO LOFT i UO Clou)

u 17 sati

POD PRITISKOM (Teatar Tirena)

SRIJEDA, TREĆI DAN NA ASSITEJU

u 10 sati

MISTO DI RASTE LAVANDULILILI (Kazalište lutaka Zadar)

u 17 sati

GRAD SLOŽENOG STANJA (Kazališna družina Pinklec)

u 18 sati

OKRUGLI STOL “Solidarnost i otpornost: kako izvedbena umjetnost za djecu i mlade može preživjeti u doba nestabilnosti i nejednakosti”

program se provodi u okviru turneje “From the First Step: A Rooted Tour” koju podržava Perform Europe (regionalna platforma Od malih nogu)

ČETVRTAK, ČETVRTI DAN NA ASSITEJU

u 10 sati

PRIČA O ZORKU BISTROZORKOM I O SREĆI (Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu)

u 14 sati

TRIO RIO (Gradsko kazalište Požega)

u 19 sati

otvorenje izložbe 80 godina – Gradsko kazalište lutaka Split

PETAK, PETI DAN NA ASSITEJU

u 13 sati

TAJNI ŽIVOT SPLITSKIH LUTAKA (Gradsko kazalište lutaka Split)

VOX POPULI: O “DANU KAD SAM SE PRETVORIO U PTICU”

Predstava mi je bila O.K., svidjela mi se - scenografija mi je bila super, makar su mogli još drveća dodati, kao i na kostime neki detalj. Sve u svemu, O.K. mi je bila predstava, makar više za mlađu djecu.

Predstava mi je bila poprilično dobra - lako ju je razumijeti jer je za mlađu djecu. Ima jako dobre efekte - pjesme su super, i kostimi mi se sviđaju.

Jako mi se svidjela predstava, pogotovo scenografija - a čula sam već prije da Rijeka ima dobru scenografiju. Da cijela ideja s gnijezdom i efekti koje su imali, da uz pjevanje i sviraju instrumente uživo - predstava mi je bila odlična!

Bilo mi je jako zanimljivo - nisam baš očekivala da će tako završiti, ali to mi se svidjelo.

Jako mi je lijepa metafora te dječje ljubavi, i jako je lijepo prikazana. A scenografija je 10/10!!!

RAZGOVOR SA SERĐOM DLAČIĆEM, organizatorom kazališne i scenske tehnike i proizvodnje te studentom lutkarske režije na osječkoj akademiji

U GKL Rijeka si zaposlen kao organizator kazališne i scenske tehnike i proizvodnje, a trenutno studiraš lutkarsku režiju na osječkoj akademiji. Kako je do toga došlo?

SERĐO: Moj put u GKL-u Rijeka je krenuo iz kabine: prvo sam radio kao majstor svjetla i tona. Već nakon godine dana postao sam inspicijent — za mene jedno od ključnih mjesta u kazalištu, svojevrsna “duša” kazališta, koja održava ritam procesa i život predstave. Upravo sam kroz inspicijenturu zavolio lutkarstvo i posebno lutkarsku režiju, učeći uz priznate iiskusne redatelje. S vremenom sam preuzeo širu odgovornost nad procesom i postao organizator kazališne i scenske tehnike i proizvodnje. Paralelno sam se okušao i s autorske strane: do sada imam 13 režija samo u Gradskom kazalištu lutaka Rijeka. U jednom trenutku sam upao u neku fazu života da bi se volio obrazovati i nešto novo naučiti. Prvo sam tražio neki studij upravljanja ljudskim potencijalima jer volim raditi s ljudima i intresira me taj neki organizacijski aspekt — ali nisam našao program koji me uvjerio. Kad se otvorio studij lutkarske režije u Osijeku, doživio sam to kao dar Božji: odmah sam se prijavio, prošao prijemni i sada upijam znanje — od svih, a posebno od profesorice Tamare Kučinović: precizna, blaga i neumoljiva prema svemu. Moja alfa i omega.

Studij lutkarske režije u Osijeku otvorio mi je još jedan, dublji sloj rada. Uči me kako tekst rastaviti na proste dijelove pa ga ponovno sastaviti, kako naći temu, ideju, kako doći do scenskog rješenja, do lutkarskog rješenja. Uči me razvijati redateljsku ideju kao partituru — da svaka scena zna svoj glagol. U istraživanju materijala i vizuala daje mi alate i beskrajno znanje sakupljeno na akademiji. A što mi je možda najvažnije: taj me studij uči radu s autorskom ekipom. Kako razgovarati s dramaturgom i skladateljem; kako sa kreatorom čutaka, scenografom i kostimografom i kako sa glumcima izgraditi povjerenje u predstavu i proces.

Osim toga, pokretač si i organizator programa Cres - otok lutkarstva, kao i Teatra na pjaceti u gradu Cresu. Kako je pak do toga došlo i zašto želiš raditi za vrijeme kolektivnog godišnjeg odmora?

SERĐO: Radim i za vrijeme kolektivnog godišnjeg jer sam beznadno zaljubljen u kazalište i spadam u one koji ga ne doživljavaju kao posao nego kao način života. Kad tako gledaš, uvijek si u nekoj maloj misiji širenja kazališta – u mom slučaju po otoku: od trga do trga, od Pjacete do Pjacete, gdje god publika već jest.

Teatar na Pjacetu postoji već dvadeset godina. Nastao je kao odgovor na uređenje malog trga Pjaceta na kojem sam se igrao kao dijete. Sve je krenulo Čehovljevom 'Prosadbom', koju smo obradili i preveli na domaću cresku cekavicu te postavili s mještanima. To je bio takav hit da je bilo prirodno stvoriti program u kojem i mještani i turisti svako ljeto mogu uživati u predstavama za djecu i odrasle.

S druge strane, Cres – Otok lutkarstva je nova manifestacija: ove je godine

prvi put održana i reakcije su odlične. Zamišljen je kao godišnji lutkarski festival s dodatnim radionicama i predstavama koje uključuju lokalnu zajednicu i posjetitelje svih uzrasta. Lutkarstvo tu nije samo zabava, nego i prostor učenja i kreativnog izražavanja, posebno za djecu i mlade. Ove je

godine radionicu izrade lutaka vodila Claudia Lamantea, profesionalna umjetnica s deset godina iskustva u izvedbenim umjetnostima – i upravo takvi susreti, gdje se znanje prelije u ruke djece i odraslih, razlog su zbog kojeg "rad na godišnjem" za mene zapravo znači živjeti kazalište onako kako otok diše: ljeti, na otvorenom, zajedno.

Sljedeće ljeto Cres - otok lutkarstva ponovno spaja prirodne materijale i klasične tehnike u jedinstvenim creskim prostorima — uz međunarodne goste i podršku UNIMA-e. Program donosi gostujuće predstave, radionice i

majstorske klase, site-specific probe i izvedbe, popratne razgovore i projekcije te školski i rezidencijski segment, a željeli bi ga dodatno ga proširiti suradnjom s osječkom akademijom kroz uključivanje budućih glumaca, lutkara i lutkarskih tehnologa u probe, radionice i rezidencije. Cilj je da Cres bude platforma gdje se tradicija i suvremenost susreću, a legende dobivaju neka nova scenska čitanja.

Ocijeni stanje u lutkarstvu u Hrvatskoj? Je li se nešto promijenilo otkad je osječka akademija otvorila nove smjerove?

SERĐO: Lutkarstvo u Hrvatskoj je živo — i iskreno vjerujem da će biti još življe, hrabrije i dublje. Publika je radoznala, vjerna i raznolika; raste s lutkarskim predstavama. Da, osječka akademija već nekoliko sezona daje generacije glumačko- lutkarsko-redateljski jasnijih i tehnološki pismenijih umjetnika, spremnih na sve, i za dvoranu i za otvorene prostore. Istina, mislim da u institucijama premalo negujemo klasične tehnike i ponekad se izgubi fino razumijevanje odnosa glumac-lutka. No to ne vidim kao problem nego kao prostor koji se upravo puni: temelj je čvrst, znanje se skuplja, mladi dolaze gladni zanata, i vjerujem duboko u buduće suradnje kazališta, festivala, akademije i nezavisnih scena u kojima će sigurno procvasti naše hrvatsko lutkarstvo. U budućnost gledam s punim povjerenjem: očekujem preciznije, odvažnije i bolje predstave — klasiku koja diše i suvremene hibride koji znaju svoju mjeru. Publika je naš najbolji suigrač: znatiželjna, otvorena i spremna istodobno voljeti i marionetu i eksperiment. Ukratko: imamo zamah — i bit će još bolje.

O SHOWCASEU KAZALIŠNOG EPICENTRA

Kazališni epicentar, krovna organizacija koja okuplja strukovne udruge posvećene kazalištu za djecu i mlade, u okviru Susreta organizirao je 8. Croatian TYA and Puppet Theatre Showcase – godišnju revijalnu manifestaciju na kojoj se prikazuju najznačajnija ostvarenja hrvatskog kazališta za djecu i mlade te lutkarstva.

Cilj manifestacije je promicanje najviših estetskih i inovativnih kazališnih dostignuća te stvaranje čvrstih međunarodnih poveznica. Stručno povjerenstvo odabire ponajbolje aktualne produkcije profesionalnih kazališta različitih estetika i žanrova, kako bi ih predstavilo organizatorima, producentima i selektorima prestižnih međunarodnih kazališnih festivala. Ovogodišnji Showcase ugostio je ugledne stručnjake i producente iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Njemačke, Francuske, Poljske i Slovenije.

Let stvaranja

kritički osvrt na predstavu “Dan kad sam se pretvorio u pticu”

Gradskog kazališta

lutaka Rijeka, u režiji Tamare Kučinović, izvedene na 28. susretu profesionalnih

kazališta za djecu i mlade HC Assitej u Čakovcu

Piše: Iva Lucija Rajić

„Ljubav nas tjera da izgubimo tlo pod nogama”, rekao je jednom Jean-Paul Sartre, a upravo ta misao lebdi nad predstavom “Dan kada sam se pretvorio u pticu” Gradskog kazališta lutaka Rijeka, koja je otvorila 28. Susret profesionalnih kazališta za djecu i mlade Hrvatskog centra Assitej u Čakovcu. Ova predstava na scenu donosi poetičnu i simboličnu priču, iako se na prvi pogled čini kao jednostavni narativ o dječjoj zaljubljenosti.

U svojoj srži predstava progovara o važnoj temi; o potrebi da se osjećamo zadovoljno i prihvaćeno, da budemo ono što jesmo. Kroz tu jednostavnu, ali promišljenu misao otkriva se složeni splet emocija, identiteta i snova koji oblikuju viđenje samog sebe i svijeta oko sebe. Ispod površine dječje igre postavlja se ozbiljno pitanje: Tko smo mi kad sanjamo da smo nešto više? Predstava ne nudi doslovan odgovor, nego nas podsjeća na dječji osjećaj slobode i ranjivosti; one slobode unutar koje maštamo da budemo što želimo, bez straha i osude. Ptica postaje simbol djetinjstva koje ne poznaje granice, ali i označava trenutak Jakovljeve promjene, u kojem njegova želja da poleti više nije igra, već potraga za identitetom.

Kroz pogled zaljubljenog i hrabrog dječaka Jakova, radnju predstave vidimo kao pokušaj preobrazbe Jakova u pticu, koji se tim činom pokušava svidjeti djevojčici Klari. Jakova utjelovljuje Tilen Kožamelj koji vjerno uspijeva prikazati unutarnji svijet djeteta. Svaki njegov pokret nosi tvrdoglavost, nevinost i želju da pronađe vlastiti let.

No Jakov zaboravlja da nema ono glavno; sirinks, vokalni organ ptica bez kojeg ne može pjevati. U njegovoj tišini krije se nemoć da izgovori ono što stvarno osjeća prema Klari. Na simboličnoj razini on postaje slika svakog čovjeka koji traži način da bude viđen, prihvaćen i voljen. Lik Klare poetično i nježno igra Andrea Špindel. Oni stvaraju dijalog između stvarnog i zamišljenog svijeta, čovjeka i lutke. Sve to osnažuje organski vizualni identitet koji je kreirala Volha Milović, kroz spoj prirodnih materijala, teksture i boje toplih zemljanih tonova.

Na maloj pozornici scenografkinja gradi intiman prostor, u kojem je gledalište smješteno izravno na sceni, što je dodatno pridonijelo osjećaju intime i sigurnosti između publike i izvođača. Blizina publike omogućila je pojačani osjećaj povezanosti, čineći doživljaj osobnim. Uokvirena scena u prednjem planu oblikovana je u kružni portal napravljen od platna i isprepletenih grančica koje dočaravaju ptičje gnijezdo, te samim time pruža osjećaj topline, zaštićenosti i sigurnosti. U središtu pozornice vise mala gnijezda obgrljena tankim grančicama, osvijetljena mekim svjetlom, s blagim i neupadljivim sjenama, za čiju je rasvjetu zaslužan Dario Družeta. Ispod njih, mjesto zauzimaju posječeni panjevi poslagani u krug, koji se tijekom izvedbe koriste, pomiču i preoblikuju prema zahtjevima radnje. U stražnjem planu vidimo tkaninu prekrivenu obojenom gazom koja na sredini ima otvor kroz koji također prodire svjetlost. Na sceni se pojavljuje zbor ptica koje su prikazane kao lutke, vizualno zanimljive, koje svojim posebnim pokretom, nježnošću i razigranosti utjelovljuju glumci Petra Šarac, Almira Štifanić, Alex Đaković i David Petrović.

Ovu dramsko-lutkarsku predstavu režirala je Tamara Kučinović, surađujući u dramaturškoj pripremi s Nikšom Eldanom, prema istoimenoj slikovnici koju je napisala francuska spisateljica Ingrid Chabbert. Spajajući elemente lutkarstva, pjevanja uživo i žive igre, Tamara Kučinović je stvorila poseban svijet koji se nježno prepliće s ritmom i melodijom glazbe, izvedene sviranjem uživo na instrumentima izrađenim od prirodnih materijala, te pjevanjem songova čiji su autori Ivana Đula i Luka Vrbanić.

Pred završetak predstave, Jakov spoznaje kako bez sirinksa i kljuna nije prava ptica, koja ne može zavoditi ženke. Njegova borba i hrabrost naglo splasnu u trenutku kada bezuspješno pokuša poletjeti, pa lutka Jakova pada kroz zrak poput teškog olova. U zadnji tren spašava ga zbor ptica, te mu pružaju krila spasa. Taj intenzivan i potresan prizor otvara prostor slobode osobnog tumačenja i pitanja; je li riječ o padu, odustajanju, prepuštanju, o kraju ili početku spoznaje?

Predstava Dan kada sam se pretvorio u pticu progovara o osjetljivoj dječjoj dobi te o potrazi za autentičnošću i smislom. Jakov prolazi kroz unutarnju borbu između mogućnosti i želje, između onoga što jest i onoga što želi postati. Njegova potreba da se preobrazi u pticu nije bijeg, nego želja da osjeti slobodu izvan granica koje su postavljene u stvarnom svijetu. Kroz vještu režiju, promišljenu scenografiju i izuzetnu izvedbu glumaca, gdje nesigurnost i neshvaćanje poprimaju oblik ljepote, a tišina postaje prostor spoznaje, predstava uspijeva dirnuti gledatelja i pretočiti složenu tematiku u uspjeti kazališni doživljaj.

Predstava “Dan kada sam se pretvorio u pticu” poziva nas da zastanemo i da se na trenutak zapitamo što smo, dok sanjamo da letimo.

VOX POPULI: O “BUĐENJU”

Bilo mi je smiješno i zabavno, i baš su super kućicu napravili!

Glumci su mi jako simpatični, ti svi njihovi glasovi, i koreografija - sviđa mi se!

Meni je predstava bila simpatična i svidjelo mi se kako je troje glumaca igralo više likova.

Predstava mi je bila fora, sviđa mi se scenografija i simpatični glumci - nemam što drugo reći!

Hmm.. mislim dobra je to predstava, ali nije tip predstave koji bi ja gledala. Možda je do mog uzrasta...

RAZGOVOR S FABIJANOM KOMLJENOVICEM, glumcem u predstavi "Buđenje" Teatra Poco Loco i glazbenim pedagogom

Višestruki si umjetnik; s jedne strane si diplomirao Glazbenu pedagogiju, s druge si svestran glumac i prisutan u raznim dramskim formatima. Kako gluma i glazba korespondiraju? Koliko ti glazba pomaže u glumi i obrnuto?

Ono što sam naučio studirajući glazbu je preciznost, konkretnost i dugo, strpljivo uvježbavanje vještine. Ti principi su mi na neki način pomogli i učenju glume, a naravno ostali su uvijek sa mnom kao neke kvalitete koje nosim u svaki novi projekt. Treniranje vještine koje je u glazbi često jasnije, kao i uvježbavanje notnog teksta, vidim kao ekivalent uvježbavanju glumačke vještine i dramskog ili bilo kojeg drugog teksta. Samo strpljivo i posvećeno vježbanje donosi kvalitetu i slobodu u stvaranju.

Pratim te prije svega u kazalištu gdje si glumački angažiran. Na koji način je trenutno glazba prisutna u tvom profesionalnom životu.

U mnogim predstavama koje radim glazba je vrlo često prisutna, bilo da sviram ili pjevam. Trenutno pripremam ulugu Emceea u mjuziklu Cabaret u HNK u Zagrebu, u kojem mi je većina materijala zapravo pjevačka. Također radim dosta sinkronizacija animiranih filmova, gdje je pjevanje i glazba značajan element, naročito kada je riječ o Disneyju. Osim toga, vodim jedan dječji zbor u Teatru Poco Loco, u kojemu spajam svoju ljubav prema pedagogiji i glazbi.

Glazba u kazalištu za djecu je svakako važan element, no čini mi se da joj se u Hrvatskoj olako pristupa, a čak je se malo i zlorabi (čast iznimkama). Kako ocjenjuješ glazbu u hrvatskom kazalištu za djecu?

Žao mi je kada glazba u predstavama za djecu ostane samo na razini zabavne točke za kraj. Djeca kroz glazbu, ovisno o svojoj dobi, puno snažnije doživljavaju sadržaj, a onda i emocije. U tom smislu treba ju tretirati kao ključan element preko kojeg djeca vraćaju u sjećanje dojmове i sve ostalo što su stekli za vrijeme gledanja predstave.

Teatar Poco Loco, s kojim puno surađujem, tome pristupa s mnogo pažnje i kada je u pitanju glazba, ali naravno i pridruženi joj tekst. Nadam se da će ta pažnja oko stvaranja glazbe, ali i bilo kojeg sadržaja za djecu postati nulta pozicija s koje kreću svi, jer sve što djeca gledaju i slušaju, bez obzira na kvalitetu, snažno oblikuje njihove ličnosti, htjeli mi to ili ne. Jedan od, za mene, najboljih autora glazbe i stihova za mjuzikle Stephen Sondheim napisao je:

"Careful the things you say
Children will listen
Careful the things you do
Children will see and learn."

O RADIONICI KAZLIŠNE KRITIKE voditelja Matka Botića

U sklopu 28. Assitejevog festivala, u razdoblju od 6. do 10. listopada 2025. godine, u Čakovcu se održala Radionica kazališne kritike, pod vodstvom teatrologa i kazališnog kritičara Matka Botića. Na radionici su sudjelovale studentice Maja Dobrojević i Iva Lucija Rajić s Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku, te Korina Lukanović s Akademije primijenjenih umjetnosti u Rijeci.

Radionica je koncipirana kroz dva središnja sadržajna pravca; teorijski uvod u povijest i strukturalne osobitosti hrvatske kazališne kritike, te detaljno mentoriran proces nastanka kritičkog osvrta, odnosno kraćeg teatrološkog eseja. Prvi segment sadržavao je kratak povijesni pregled, uvid u društveni kontekst pisanja o kazalištu, osvrt na osobitosti pisanja o predstavama za djecu i mlade, te kratak fenomenološki uvod u problematiku kritičkog promišljanja o teatru. Sudionici radionice raspravljali su o etičkim i estetskim karakteristikama svih odgledanih predstava, posvećujući se raspisivanju teksta o predstavi za koju su smatrali da je vrijedna detaljne analize. Nakon početnog rada na konkretnom kritičkom tekstu, sudionici su s voditeljem radionice radili na učvršćivanju i nadogradnji vlastitih ideja o načinima pismenog uobličavanja kritičkog stava. Svaka sudionica poticana je da se izrazi unutar vlastitog stila, teorijske podloge i promišljanja o kazališnom činu, pa su završni radovi heterogeni u formi, ali primjetno unificirani u ozbiljnosti pristupa. Uživajte u tekstovima!

VOX POPULI: O “ZBROJI SE!”

Bilo mi je interesantno što su se glumci potrudili saznati kakvim se frazama mi koristimo danas. Bilo mi je i drago kasnije razgovarati s glumcima.

Sviđalo mi se što su glumci bili u interakciji s publikom, to mi je bilo zabavno.

Bilo mi je fora i zabavno, sviđa mi se što koriste jezik generacije Z i alfa.

Na početku sam si mislila - što ja sad to gledam? Zašto sam uopće tu? A kasnije mi je bilo super, sviđaju mi se primjeri koje koriste, ne samo slenga nego i matematički primjeri.

Sviđa mi se što su se glumci malo pomladili i koristili jezik koji stariji inače ne koriste.

Kazališna (ne)jednadžba

kritički osvrt na predstavu “Zbroji se!” Kazališne družine Smješko, u režiji Paška Vukasovića, izvedenu na 28. susretu profesionalnih kazališta za djecu i mlade HC Assitej u Čakovcu

Piše: Korina Lukanović

„Lakše je naučiti matematiku, nego raditi bez nje“, rekao je francuski fizičar Henri Buisson. „Matematika mi daje sigurnost, dva plus dva su uvijek četiri“, to je pak rekao lik iz predstave „Zbroji se!“, koja je izvedena na 28. susretu profesionalnih kazališta za djecu i mlade HC Assitej u Čakovcu. Kruno Bakota, Katija Bratković i Silvio Vovk mladi su trojac kazališne skupine Smješko koji je kroz niz komičnih situacija pokušao prikazati na koji način matematika zauzima mjesto u svakodnevici tinejdžera.

Predstava je započela na neočekivan način s obzirom na to da je namijenjena nešto starijoj djeci. Glumci su se jednostavnom suigrom predstavljali kao brojevi i iznosili osnovne činjenice o njima. Nakon razbijanja iluzije četvrtog zida, mijenja se izvedbeni ključ pa izvođači uz suptilne interakcije s publikom, dijele priče svojih likova. Ti likovi su Silvio, Katija i Kruno. U nešto neposrednijem tonu, saznajemo kako je Silvio učenik koji voli i primjenjuje matematiku u školi, sportu, kuhanju i sličnim aktivnostima. Kruno i Katija razmišljaju drugačije. Oni prate MrBeasta, slušaju Gršu, skrolaju po Tik toku i govore riječi poput *matiša*, *šica* i *buraz*, te time upućuju na stereotipizirani prikaz zagrebačkih tinejdžera.

Predstava se svodi na jednostavne dramske sukobe, na koje bi publika usmjerila veću pažnju da mizanscen nije bio preopterećen velikom količinom radnji i kretnji bez jasne motivacije. Scenografija je jednostavna i praktična, pa bi bilo dovoljno samu igru zadržati u manjem prostornom okviru, s obzirom na to da je radnja većinom pripovjedačkog karaktera.

Svoja iskustva u najvećoj mjeri dijeli Silvio, koji predstavlja svojevrsno središte oko kojega se događa akcija. Kruno Bakota energično je utjelovio lik Krune te izvrsnim osjećajem za ritam učinio kolektivnu igru uvjerljivijom i povezanijom. Svakako je djelovao kao pokretač promjene, koju uvijek tražimo i čekamo prateći radnju. Katija Bakotić, glumica koja nije dio premijerne podjele, na trenutke je pokazivala dozu nesigurnosti i dekoncentracije.

Redatelj Paško Vukasović zadao si je složen posao; postaviti na kazališne daske nešto toliko apstraktno kao što je koncept matematike i to na edukativan način, prvorazredan je izazov.

Školarci koji su pratili predstavu, aktivno su sudjelovali u interakcijama s glumcima koje su se svodile na postavljanje i traženje odgovora na matematička pitanja. Unatoč energiji izvođača, ubrzo su interakcije postale sveprisutne i doprinijele gubitku ritma. Određeni dijelovi, osobito songovi ne donose poruku ili podcrtano značenje neke ideje već na trenutke djeluju kao scenski ukras. Kratke scene u kojima likovi razmišljaju o matematici dok igraju košarku ili peku palačinke, bile bi mnogo efektnije da su razrađene u analizama likova, s promišljenijim mizanscenom. Takvim scenama išla bi u prilog jednostavnost scenografije i rekvizita.

Uzevši sve napisano u obzir, dolazimo do jedne izazovne kazališne jednadžbe. Možda bi nam ona bila jasnija da su nam likovi bili bliži, da se Grše nije spominjao samo u službi jednokratnog povezivanja s publikom i da je postojao konkretniji razlog nabrajanja imena društvenih mreža ili videoigrice koje mladi prepoznaju.

Matematika ne trpi površnost. Ona nas dovodi do netočnog rezultata. Na isti način funkcionira i kazalište. Temeljna ideja ove predstave jest uvidjeti gdje se sve, osim u domaćoj zadaći, nalazi matematika, i nju smo svakako iščitali, ali više bi joj povjerovali da su likovi bili razrađeniji, motivacije jasnije a mizanscen jednostavniji. **Ukratko, računica. Saznali smo od Henrija Buissona ali i od kazališne družine Smješko kako matematika ponekad može biti najbolji oslonac. Kako u životu, tako i u kazalištu.**

VOX POPULI: O “MORISU”

Predstava nije za moj uzrast, nego za dječji, pa mi nije bila baš interesantna.

Predstava je za manju djecu, ali da sam dijete - mogao bih to gledati. Koliko sam vidio, djeci je bila zabavna, jasna je tema, nema previše kompliciranja.

Sviđa mi se jako poruka “Morisa”, makar nije za mene. Čini mi se da se djeci sviđala. Ali poruka mi je jako draga i mislim da bi se svatko tako trebao odnositi.

To je predstava za mlađe uzraste i nadam se da se svidjela svima koji su je danas gledali.

Izveštaj sa sastanka Slavic Countries Network – Čakovec, 8–9. oktobar 2025.

piše Jovana Rakić

Sastanak mreže Slavic Countries Network održan je 8. i 9. oktobra u Čakovcu, u okviru festivala ASSITEJ Hrvatske. Ovo je bio četvrti sastanak uživo mreže i drugi put da se okupljanje održava tokom festivala u Čakovcu.

Na sastanku su učestvovali predstavnici ASSITEJ centara iz Ukrajine, Češke, Hrvatske i Srbije, kao i predstavnik LUTFEST-a iz Bosne i Hercegovine. Mreži su se pridružila i dva novoosnovana centra – ASSITEJ Slovačka i ASSITEJ Slovenija. Tokom prvog dana sastanka učesnici su razgovarali o trenutnoj situaciji u svojim zemljama i lokalnim scenama za mladu publiku, kao i o izazovima, potrebama i ciljevima s kojima se susreću.

Drugog dana fokus je bio na strategijama i planovima za budućnost, te na predlozima konkretnih načina saradnje koji mogu doprineti razvoju i jačanju pozorišne scene za mladu publiku u slovenskim zemljama.

Zaključci sastanka

- . Istaknute su prednosti partnerskog povezivanja unutar mreže, kroz zajedničke projekte, razmenu iskustava i podršku u radu.
- Prepoznata je potreba za stvaranjem novih kvalitetnih umetničkih proizvoda – kako novih tekstova, tako i pozorišnih produkcija namenjenih deci i mladima.
- Dogovoreno je da se radi na većoj vidljivosti umetnika i scena svake zemlje, kroz zajedničku promociju i umrežavanje.
- Stvaranje baze podataka i razmena dramskih tekstova.
- Pokrenuta je ideja o razvoju „Slavic Next Generation“ programa koji bi bio namenjen mladim umetnicima, pružajući im priliku za razmenu, obuke i profesionalni razvoj.
- Kao važan cilj istaknuto je i pronalaženje novih načina uključivanja dece u kreativne procese, čime se jača participacija mladih u umetnosti.

Sastanak je protekao veoma veselo, kroz otvorenu razmenu iskustava i zajedničku posvećenost razvoju umetnosti za decu i mlade u regionu.

VOX POPULI: O “POD PRITISKOM”

Predstava je prikazala realno situaciju i da su danas i učenici i profesori pod nekom vrstom pritiska, imaju puno svojih problema i svakome je njegov problem najteži. Na kraju bismo svi trebali naći zajednički jezik. Svidjela mi se.

Predstava mi je bila predobra! Cijelo vrijeme sam imala fokus i bilo mi je prezanimljivo kako su na stvaran način prikazali kako se mi i učitelji osjećamo.

Meni se svidjelo što su odabrali tu temu, mislim da su je na super način prikazali.

VOX POPULI: O “MISTU GDJE RASTU LAVANDULILILI”

Svidjela mi se predstava, svidjela mi se domoljubna poruka - da bi uvijek trebali voljeti svoj dom. Glumci su jako dobro to izveli, a i lutke su bile interesantne.

Predstava ima super poruku i sviđa mi se radnja.

RAZGOVOR S NINOM HORVAT,
umjetničkom voditeljicom Teatra Tirena,
dramaturginjom, dramskom pedagoginjom i
pasioniranom rekreativnom plesačicom

Dugo si plesala. Možeš li nam molim te reći kroz kakve si sve plesne faze prošla i kako je ples utjecao na tvoj kazališni/dramaturški izraz - ako uopće je?

Rekreativno plešem još uvijek, od pete godine pa sve do danas i teško mi je zamisliti da se u nekom obliku ne bavim plesom. Nekako je oduvijek sastavni dio mog života. Prošla sam razne plesne faze (a i vrste), od poluprofesionalnih predstava, velikih snova o studiranju plesa, natjecanja, koreografiranja, pa sve do rekreacije "za dušu". Mislim da je odrastanje u kazalištu kao takvo utjecalo na moj kazališni izraz, to uključuje i ples i dramsku koji su mi tijekom odrastanja bili glavni interes. Ono što "pripisujem" plesu su svakako osviještenost o tijelu i scenskom pokretu.

Kao članica Upravnog odbora HC Assitej, ali i umjetnička voditeljica Teatra Tirena pratiš scenu. Kakvo je stanje u scenskom pokretu hrvatskoj kazališta za djecu i mlade? Postoji li uopće?

U svakoj predstavi postoji scenski pokret, samo je pitanje je li mu netko pridao posebnu pažnju ili se dogodio "usput". Mislim da posvećivanje pažnje scenskom pokretu itekako može obogatiti svaku predstavu, a pogotovo kad je u pitanju kazalište za djecu i mlade. Predstave za djecu vrlo su često jako "fizičke" i bilo bi sjajno kad bi postojali uvjeti da svaka ima i suradnika za scenski pokret. Ne trebam posebno napominjati financijsko stanje na nezavisnoj sceni koje često zahtjeva redukciju autorskog tima na najnužnije...

Kako se tvoje pedagoško iskustvo uklapa u tvoj umjetnički rad? Pogotovo kada radiš izvan Tirene?

Rad s djecom i mladima je nešto što izuzetno cijenim i volim i mislim da je uvelike utjecalo na moju umjetničku praksu. Teme za predstave u Tireni biram u odnosu na rad s djecom i mladima - bavim se problematikom koja im je bliska i aktualna. Uvijek radim i neki oblik istraživanja u dramskom studiju kako bih dobila uvid što o odabranoj temi misle oni za koje predstavu i radim. Povratne informacije koje dobijem su neprocjenjive i početna su mi točka za rad na predstavi. Rekla bih da su moje pedagoško iskustvo i umjetnički rad sad već vrlo čvrsto isprepleteni i neodvojivi. Iz zdravstvenih razloga sad već neko vrijeme nisam radila predstave izvan Tirene, ali nadam se da bih imala uvjete i mogućnosti da mi proces bude vrlo sličan onom u Tireni.

Izgraditi sebe znači izgraditi svijet

Kritički osvrt na predstavu “Dan kad sam se pretvorio u pticu”
Gradskog kazališta lutaka Rijeka, u režiji Tamare Kučinović,
izvedenu na 28. susretu profesionalnih kazališta za djecu i mlade
HC Assitej u Čakovcu

Piše: Maja Dobrojević

Pojam suvremenog hrvatskog lutkarstva neodređen je i gotovo nepostojeći; nema se kako točno definirati, niti se ima na što konkretno referirati. Ipak, možda neka kazališta, redatelji, glumci animatori, dizajneri i tehnolozi uspijevaju u slaganju tog nevidljivog suhozida i zadaju temelje za nadolazeće generacije, koje bi trebale položiti i svoj kamen. Nema ničeg lošeg u tradicionalnom lutkarstvu, ono je živo i relevantno s razlogom, ali pitanje je ima li mjesta za pomicanje granica? Umjesto velikih paravana, puno teksta i upražnjavanja realizma u animaciji lutke, možda postoji prostor za promjene koje bi osuvremenile lutkarsko kazalište. Odmak od tradicionalnosti osjeti se u predstavi “Dan kad sam se pretvorio u pticu”, koja je otvorila ovogodišnji 28. susret profesionalnih kazališta za djecu i mlade Assitej u Čakovcu i neupitno podigla letvicu za nadolazeće predstave u konkurenciji.

“Dan kad sam se pretvorio u pticu” predstava je Gradskog kazališta lutaka Rijeka za uzrast 5+, ali u njezinoj tematici mogu se pronaći i odrasli. Autorica teksta i redateljica Tamara Kučinović posvetila je predstavu “dječacima i djevojčicama, bili oni djeca ili odrasli”, a u fokusu je priča o dječaku Jakovu, koji je zaljubljen u djevojčicu Klaru. S obzirom na to da Klara jako voli ptice, Jakov odlučuje i sam postati ptica te navesti Klaru da mu uzvрати ljubav. Njegov plan je jasan; prvo će se fizički transformirati tako što će staviti perje na ruke, kandže na stopala i kljun na lice, a zatim će početi pjevati, zobati pšenicu i proso, naći gnijezdo i, naposljetku, zavesti Klaru. Jakovljeva transformacija događa se u društvu ptica koje sumnjaju u njegov plan te pokušavaju urazumiti, naučiti i dokazati mu da njegovo mjesto nije u svijetu ptica, već u svijetu dječaka i djevojčica.

Autorica vizualnog identiteta Volha Milović dala je izvedbi nestašno ruho kolažirajući drvo i različite tkanine neutralnih tonova, koji su se provlačili kao potpis kroz scenografiju, kostim i lutke. Obli okvir prednjeg portala i stražnji paravan s rupom u sredini tvore siguran i intiman prostor ptičjeg gnijezda u čijem središtu se odvija radnja. S užadi vise malene kukuljice, odnosno gnijezda, koje služe kao ostava za lutke ptica, ali isto tako i svijetle kao organski lusteri. U kružnici na podu su poslagani panjevi različitih visina, koje glumci animatori premještaju i po potrebi tvore: stolce, ljestve, stupce, stablo, podest. Sa samo dva veća scenografska elementa te nekolicinom praktičnih i nužnih ukrasa stvorena je vizualno efektivna i stimulirajuća scenska slika koja komunicira s publikom od početka do kraja, a animatorima pruža intiman i praktičan okvir u kojemu njihova igra nije ograničena, već naglašena. Važno je i oblikovanje svjetla Darija Družete, koje se igra s dubinom i toplinom scenskog prostora, stvarajući široke vizualne razglednice s jedne strane, a s druge skriveni unutrašnji prostor koji reflektira emocije lika.

Lik dječaka Jakova glumio je i animirao Tilen Kožamelj, a djevojčicu Klaru utjelovila je Andrea Špindel. Njihovi likovi bili su više glumljeni nego lutkarski animirani, iako je na pozornici stalno bila prisutna lutka Jakova, a na kraju se pojavila i Klarina. U lutkarskom kazalištu postoji mišljenje da lutka djeluje beživotno kada samo stoji na sceni i nije animirana, ali u ovoj priči je podcrtala temu i dala joj još jedan simbolički sloj. Njeno bivanje na sceni stalno nas podsjeća na postojanje dva Jakova; onog ptičjeg i onog čovječjeg. Noseći lutku u rukama, Jakov kao da nosi drugog, izmanipuliranog sebe. Lutka tako dodatno naglašava postojanje ljudskog, umjesto da ga preuzima i poništava. Zbor ptica igrali su Petra Šarac, Almira Štifanić, Alex Đaković i David Petrović, koji su glumačkim interpretacijama obujmili različite karaktere ptica.

Atmosfera predstave nije počivala samo na vizualnom izrazu i glumi, već i na glazbenom elementu izvedbe. Klara je udarala ritam o bubanj, bilo rukama ili udaraljka, a zbor ptica je pjevušio. Ono što je dirljivo u glazbenom aspektu nije senzacionalna melodija, već korištenje raznih instrumenata za proizvodnju zvuka. Svaki član zbora imao je instrument za proizvodnju vlastitog zvuka, poput frulica ili zviždaljki, pa se na trenutke doista stvarao dojam kao da se slušaju razne ptice u divljini. Skladatelji Ivana Đula i Luka Vrbanić stvorili su glazbeni sloj koji sudjeluje u scenskoj igri, te ju čini zabavnijom i razigranijom.

Pristup vizualnom identitetu i glazbeni element moćni su dijelovi izvedbe "Dan kad sam se pretvorio u pticu". Predstava se ne oslanja na pregršt teksta, niti dokazuje vještine animatora detaljnom animacijom, već koristi kazališne elemente dozirano, po potrebi i vlastitom ritmu. Nekada je u kazalištu dostatno koristiti malo da bi se dočarala složena stanja, pogotovo ako je to malo kvalitetno, promišljeno i autentično. Ritam i režija predstave, zajedno sa scenskim oblikovanjem, glazbom i stilom animacije stvaraju dojam nečega novoga i osvježavajućega te osvjetljavaju skriveno i složeno pitanje identiteta mnoge djece u formativnim godinama. Predstava možda nije revolucionarna, ali nosi sama sebe i polaže svoj kamen na suhozid suvremenosti.

VOX POPULI: O "GRADU SLOŽENOG STANJA"

Svidio mi se koncept i jako me se dojmila predstava. Bila je lijepa promjena od svih ostalih predstava koje su bile vesele i sa sretnim završetkom. Bila je drugačija atmosfera i to mi se svidjelo.

Predstava mi je bila jako zanimljiva zbog svih efekata i scenografije. Nisam na prvu niti vidjela glumce na pozornici, nego tek malo prije nego što su počeli igrati.

Predstava mi je bila super, svidjela mi se atmosfera koja me natjerala na razmišljanje i glumci su mi bili super.

Svidjela mi se promjena od ostalih predstava za djecu. Nema veze šta su bili Čakovčanci - ovako ionako bi im dao prvo mjesto da mogu - ali ne mogu.

OKRUGLI STOL

Solidarnost i otpornost: kako izvedbena umjetnost za djecu i mlade može preživjeti u doba nestabilnosti i nejednakosti

Okrugli stol na temu solidarnosti i otpora održan je u srijedu 8.10. u 18 sati u Centru za kulturu Čakovec. Događaju je prisustvovalo 15-ak ljudi iz raznih dijelova Hrvatske, Srbije, Ukrajine, Češke, BiH, Njemačke, Francuske. Ova geografska rasprostranjenost sudionika, kao i njihove različite uloge (selektori i direktori festivala, umjetnici raznih pozadina, producenti, novinari, ravnatelji kazališta) doprinijeli su dijeljenju najrazličitijih praksi i tradicija na temu kako sačuvati kazalište za djecu i mlade od raznih utjecaja kao što su nestabilnost financija, totalitarni režimi na vlasti, rat, klimatske promjene - ukratko, sve ono što trenutno opisuje suvremeni svijet.

Glavni pojmovi oko kojih smo gradili razgovor bili su decentralizacija, održivost i umrežavanje. Predstavnice platforme Od malih nogu iznijele su primjere kako je umrežavanje na platformi doprinijelo vidljivosti pojedinih organizacija. Predstavile su Next Generation program i rezidenciju za spisateljice, iz čega je proizašlo da su programi razmjene mladih autora jedna od najvažnijih potreba, ali i snaga i perspektivi našeg sektora - zbog tih razmjena, ljudi stvaraju nove inicijative, koje su temelj solidarnosti i otpornosti, čuvaju sektor i tako mu osiguravaju zdravu budućnost i sveukupno doprinose stvaralačkim uvjetima.

Sudionici su predstavili stanje u sektoru u pojedinim državama, gdje je kazalište za djecu i dalje mahom centralizirano (posebno u Francuskoj gdje već u predgrađu Pariza ne postoji, a karta za javni saobraćaj košta više od ulaza na predstavu). Primjeri u Češkoj i Ukrajini pokazuju da kazališta "smanjuju" predstave odnosno kako bi one mogle putovati rade smanjene verzije većih produkcija koje ne gube kvalitetu, a mogu igrati u školama ili vrtićima.

VOX POPULI: O "PRIČI O ZORKU BISTROZORKOM I O SREĆI"

Sve mi se svidjelo u predstavi - i dektoracija, gluma, a posebno scenografija.

Super mi je bila današnja predstava! Bilo je lijepo šareno i glumci su mi bili simpatični.

VOX POPULI: O "TRIJU RIJU"

Jako zabavno! Ispočetka nisam znala što očekivati, a onda mi je sve bilo zabavno i super.

Meni je predstava bila baš dobra, super su žonglirali! Mislim, nisam znala što očekivati, a sad mi je baš stalo do predstave, to je lijepo.

Meni je isto bila jako zabavna i zanimljiva predstava. Fascinantno za gledati!

Meni je bilo O.K. Svaka im čast za sve te sposobnosti, ali više volim predstave koje imaju neku radnju i poruku. Nije moj tip predstave, ali svaka im čast!

RAZGOVOR S MARIJANOM MATOKOVIĆ, glumicom i klaunesom (Mara di Clown)

Što je bilo prije u tvom životu: kazalište ili klaunerija, i kako je iz jednog došlo do drugog?

Što je prije, kokoš ili jaje? Jaje, ili kokoš? Kad pogledam unatrag, rekla bih klasično da je prvo bilo kazalište, no ako malo dublje zagrebem, klaunerija je bila u prikrajku samo možda nisam znala da će se iskristalizirati tako na van. Krenula sam s odlascima na dramsku u srednju školu, no i ranije u osnovnoj školi smo imali nastupe u školi, recitacije, neke manje predstave, a cijelo vrijeme paralelno se razvijala ljubav prema fizičkom pokretu kroz sport, gimnastiku, za koje se ispostavilo da je izvrsno za ubaciti u izvedbene umjetnosti. Tako da mislim da jedno bez drugog ne ide. Jer meni je klaunerija zapravo i gluma, jer svi isti principi funkcioniraju u jednom i drugom, možda u klauneriji samo neke stvari su izraženije (npr, fizički pokret, mimika, glas).

2. Kada radiš u kazalištu, utječe li uvijek tvoj klaunovski alter ego na proces? Malo nam opiši kako to izgleda? Svađate se ili se volite?

Hahahah, sad razmišljam što bi bio moj klaunovski alter ego. Hmmmm.... Rekla bih da mi se događa u posljednje vrijeme da ne razdvajam više „vrijeme kad glumim" i „vrijeme kad ne glumim" što ne znači da „stalno glumim" nego mi se iz klaunovskog procesa koji zapravo zahtjeva jednu stalnu prisutnost (mudriji od mene bi rekli, Clown lives here and now) pretočio nekako i u život, a to znači i unutar kazališnih proba. Što to znači, da zapravo i u normalnoj svakodnevnici ima stalno jako puno podražaja i da ja kao osoba stalno reagiram, nekad jače, nekad slabije i s tim se stalno poigravam i kroz to otkrivam sebe u različitim okolnostima (Eto opet glume u klauniranju čak i kod Stanislavskog).

Relativno nedavno mi je jedna redateljica rekla nakon jedne probe kad smo sjedili, „Marijana, ti stalno nešto čeprkaš i igraš se, čak i dok sad sjedimo", a nisam bila tog svjesna, ja se zabavljam. Jesam sad, kad se sjetim sebe prije desetak godina i usporedim sa sad. Mislim da je veliku ulogu u tome imao rad u bolnicama u Crvenim nosovima jer je tamo princip rada, jedna stalna improvizacija u svakom trenu dok smo u kostimu i s nosom. I onda se ti principi nekako pretoče i u „normalan život". Tako da mislim da se klaunovski alter ego izborio da je prisutan stalno pa onda utječe i na kazališni, klaunovski i bilo koji drugi proces kojeg prolazim.

U predstavi Trio Rio demonstrirate iznimne akrobatske vještine? Kako si ih razvila? Kako izgleda tvoj fizički trening?

Oh, hvala. Bilo je tu još raznih ideja, planova, ali su se po putu isfiltrirali oni koji su mogli funkcionirati u predstavi, za predstavu i za naš trio kolektiv. Kod ove predstave koristili smo neke već vještine od prije koje smo znali, a neke smo osmislili za ovu predstavu. Od prije mogu neke osnovne akrobatske stvari, poput stoja na rukama, zvijezda, leteći kolut, ali u partnerskom odnosu vježbali smo podrške i da se svi osjećaju sigurno u svakom trenutku i da izbjegnemo mogućnost ozljeda. Konkretno za predstavu imali smo pomoć i od Ilijane Lončar koja je stručna za scenski pokret pa nam je pomogla u slaganju elemenata i uvježbavanju.

Treniram na tjednoj bazi, pokušavam održati ritam od 2-3 puta tjedna odlazak na gimnastiku (po sat vremena), a između radim svoje vježbe snage, fleksibilnosti, jer to se tako brzo izgubi ako se ne trenira stalno. Isto tako i za žongliranje, treba stalno po malo vježbati i onda nema problema. Čim nastanu dulje pauze, to se osjeti i na izvedbama. Usporedila bih to sa sviranjem instrumenata, kad se vježba, ide lakše, a kad ne, onda se malo zahrđa. Bitno je držati kontinuitet. Za razliku od glume, gdje mislim da se može malo „pokriti talentom", kod žongliranja i akrobatike, sve je otvoreno i sve se vidi na van kad i koliko se radilo.

RAZGOVOR S IGOROM RUŽIĆEM, kazališnim kritičarem i članom žirija 28. susreta HC Assitej

Prvi put si bio u žiriju koji ocjenjuje predstave za djecu. Kakav ti je dojam?

Tehnički, nisam bio prvi put jer sam to već radio prije desetak godina i na Assitej festivalu u Čakovcu, a još ranije i nekoliko puta na Naj naj naj festivalu u Zagrebu, kojem sam čak bio i izbornik nekoliko puta. Tako da, hajde, možda imam neko iskustvo, vjerojatno zastarjelo, što za ovaj razgovor i nije nebitno. Upravo zbog vremenskog jaza, zanimljivo mi je bilo ponovno odgledati jednu cijelu selekciju, tj. pratiti festival u kontinuitetu, jer mogao bih zaključiti da se dosta toga u međuvremenu i promijenilo. Najprije u odnosu institucionalnog i izvaninstitucionalnog teatra za djecu i mlade. Čini mi se, a vjerojatno griješim, da su oni ranije bili u nekoj vrsti konfrontacije, dok se sad više nadopunjuju. Naravno, produkcijski jaz je očit, ali nije sve u materijalnom, pogotovo u kazalištu, pogotovo onom koje ima slobodu lutati između žanrova, tehnika, pristupa, glumačke ili pak fizike lutke s jedne i metafizike imaginacije s druge strane.

U čemu je najveća razlika pri analizi ili vrednovanju kazališta za djecu u odnosu na kazalište ili izvedbene umjetnosti generalno?

To je „majka svih pitanja“! Znaju li odrasli, barem odrasli prema onome što im kao datum rođenja piše na osobnoj iskaznici, što djeci i mladima treba? Ili samo trebaju stvoriti, izoštriti ili revitalizirati ticala pa titrati prema svom osobnom osjećaju ali i reakcijama publike? S druge strane, reaktivnost te još uvijek iskreno reaktivne publike može i zavarati, kao i svaka subjektivnost u doživljaju i u ekspresiji... Je mnogima važno, ne samo publici, nego i kazalištima.

Proces analize i vrednovanja uvijek je kompliciran, zahtjevan, nimalo pravocrtan, na koncu kontaminiran i kompromitiran subjektivnošću, bez obzira je li riječ o kazalištu za djecu i mlade ili onom za odrasle, ili „odrasle“. Opet, kazalište je kazalište, otrcanom frazom isključivo dobro i loše, što znači da se u tehničkim aspektima može razlučiti proverbijalno žito od kukolja, dok je interpretacija, misao vodilja, autorstvo i ostale mekane kategorije i dalje prepušteno, hm, slučaju i subjektivnosti. Edukativni aspekt, što je pak široki dijapazon tema, pogleda i pristupa, nesumnjivo jest ili bi barem trebao biti esencijalni, inherentni dio svake produkcije za djecu i mlade, i njegov je potencijal stoga nezanemariv, pa recimo da to jest jedna od specifičnih kategorija, kako pri stvaranju takvog kazališta taklo i pri analizi i vrednovanju. Nije, međutim, uvijek lako pogoditi srž takvog stvaranja, u realizaciji ili refleksiji.

Što kazalište za djecu u Hrvatskoj može naučiti kazalište (za odrasle)? Ili obrnuto, što može naučiti od njega?

Zajedno mogu naučiti, možda međusobno ili svako samo za sebe, da je čvrga – čvrga. A ne zipani Čvarak Grga!

VOX POPULI: O "TAJNOM ŽIVOTU SPLITSKIH LUTAKA"

Jako mi se svidjela! Nisam imala nikakva očekivanja, a ovo je prešlo sva očekivanja!

Nisam očekivala da će predstava biti tako super. Super animacija lutaka i simpatični likovi. Super je poruka priče.

Meni je ova predstava bila odlična. Super odglumljeno, lutke i glumci, apsolutno sve mi se svidjelo.

Predstava mi je bila odlična, baš me zabavila i vratila dijete u meni. Nisam znala da imaju tako puno lutaka, i baš su wow!

Ja fakat nisam očekivao da bi lutkarska predstava mogla tako dobro ispasti. Obično mislim da su lutke za djecu - ovo dam i 30-godišnjaku da gleda! Tako je dobro!

Jako mi se svidio spoj emocija i smijeha i ta poruka da zauvijek moramo čuvati dijete u sebi.

NAGRADE 28. SUSRETA PROFESIONALNIH KAZALIŠTA ZA DJECU I MLADE HC ASSITEJ

Žiri u sastavu Igor Ružić, Hrvoje Korbar i Matko Botić dodjelio je sljedeće nagrade:

Nagrada za najbolju predstavu u cjelini - "DAN KAD SAM SE PRETVORIO U PTICU" Gradskog kazalište lutaka Rijeka

Nagradu za najbolju režiju - Tamara Kučinović za režiju predstave "DAN KAD SAM SE PRETVORIO U PTICU" Gradskog kazalište lutaka Rijeka

Nagrada za najbolji dramski tekst - ne dodjeljuje se

Nagrada za najbolji vizualni identitet (objedinjena nagrada za najbolju scenografiju i najbolju kostimografiju) - Volha Milović za vizualni identitet predstave "DAN KAD SAM SE PRETVORIO U PTICU" GKL Rijeka

Nagrada za najbolju scensku glazbu - Ivana Đula i Luka Vrbanić, za glazbu u predstavi "DAN KAD SAM SE PRETVORIO U PTICU" Gradskog kazalište lutaka Rijeka

Nagrada za oblikovanje svjetla - Dario Družeta za oblikovanje svjetla u predstavi "DAN KAD SAM SE PRETVORIO U PTICU" GKL Rijeka

Nagrada za najbolje glumačko ostvarenje - ženska uloga - Lidija Kraljić za uloge u predstavi "MORIS" UO LOFT i UO CLOU

Nagrada za najbolje glumačko ostvarenje - muška uloga - Jura Ruža za ulogu Morisa u predstavi "MORIS" UO LOFT i UO CLOU

Posebna nagrada za kolektivnu glumačku igru - glumački ansambl predstave "MISTO DI RASTE LAVANDULILILI" Kazalište lutaka Zadar

Dječji žiri nagradio je predstavu "Tajni život splitskih lutaka"!